

KOREYS TILI GRAMMATIKASINI O'QITISHDA INTERFERENSIYA MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI

Niyozova Olmosxon Erkaboyevna

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti

koreys tili o'qituvchisi TDPU mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya

Mazkur maqolada koreys tili grammatikasini o'qitish jarayonida yuzaga keladigan interferensiya hodisasi, uning lingvistik tabiati hamda o'zbek tilida so'zlashuvchi o'quvchilarda kuzatiladigan asosiy grammatik qiyinchiliklar tahlil qilinadi. Shuningdek, interferensiyani kamaytirish va samarali o'qitishni tashkil etish bo'yicha metodik tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: *interferensiya, koreys tili, grammatika, ona til ta'siri, agglutinatív tillar, sintaksis, metodika.*

Bugungi globallashuv jarayonida koreys tiliga bo'lgan qiziqish ortib bormoqda. Koreya Respublikasining iqtisodiy, texnologik va madaniy rivoji ushbu tilni o'rganishga bo'lgan ehtiyojni yanada kuchaytirmoqda. Shu bilan birga, koreys tilini o'qitishda bir qator lingvistik muammolar, xususan, interferensiya hodisasi muhim o'rin tutadi.

Interferensiya — bu o'quvchining ona tili yoki ilgari o'rgangan tilining yangi tilni o'zlashtirish jarayoniga salbiy yoki ijobiy ta'sir ko'rsatishidir. Mazkur hodisa ayniqsa grammatika darajasida yaqqol namoyon bo'ladi. Interferensiya tilshunoslikda ikki yoki undan ortiq til tizimlarining o'zaro ta'siri natijasida yuzaga keladigan hodisa sifatida talqin etiladi. U quyidagi darajalarda kuzatiladi:

- fonetik interferensiya
- leksik interferensiya
- grammatik interferensiya
- semantik interferensiya

Grammatik interferensiya eng murakkab ko'rinishlardan biri bo'lib, u gap tuzilishi, so'z tartibi va grammatik kategoriyalarni noto'g'ri qo'llashda namoyon bo'ladi. Koreys tili grammatikasi o'ziga xos strukturaviy belgilar bilan ajralib turadi:

- **Agglutinatívlík** – grammatik ma'no qo'shimchalar orqali ifodalanadi
- **SOV (sub'ekt–ob'ekt–fe'l)** so'z tartibi
- **Hurmat kategoriyasi (politeness system)**
- Fe'l va sifatlarning o'zgaruvchanligi

Koreys tili agglutinatív til bo'lib, so'zlar morfemalar ketma-ketligi orqali hosil qilinadi. Bu xususiyatlar o'zbek tiliga qisman o'xshash bo'lsa-da, ayrim jihatlarda keskin farq qiladi.

O‘zbek tilida so‘zlashuvchi o‘quvchilar uchun koreys tilini o‘rganish jarayonida interferensiya muammolari muhim o‘rin tutadi. Bu holat ona tilining grammatik, sintaktik va semantik xususiyatlari yangi tilni o‘zlashtirish jarayoniga bevosita ta’sir ko‘rsatishi bilan izohlanadi. O‘zbek va koreys tillari tipologik jihatdan o‘xshash (ikkalasi ham agglutinativ tillar), ammo ularning grammatik tizimi va qo‘llanish qoidalarida sezilarli farqlar mavjud. Aynan shu o‘xshashlik va farqlar interferensiyaning asosiy manbai hisoblanadi.

Interferensiyaning bartaraf etish yo‘llari: kontrastiv tahlil metodidan foydalanish, vizual va jadval asosidagi tushuntirish, kommunikativ yondashuv, mashq va takrorlash tizimi, madaniy komponentni kiritish, xatolar ustida ishlash.

Kontrastiv tahlil metodi — bu o‘quvchining ona tili (bu holatda o‘zbek tili) va o‘rganilayotgan til (koreys tili) tizimlarini qiyosiy tahlil qilish orqali o‘qitish usulidir. Ushbu metodning asosiy maqsadi ikki til o‘rtasidagi o‘xshashlik va farqlarni aniqlash, shu orqali interferensiyaning oldini olish yoki kamaytirishdan iborat. Mazkur metod ayniqsa grammatikani o‘qitishda samarali bo‘lib, o‘quvchilarga yangi til qoidalarini ongli ravishda tushunish imkonini beradi. Masalan, so‘z tartibini qiyoslash orqali o‘rgatish. O‘zbek va koreys tillari umumiy jihatdan SOV (ega–to‘ldiruvchi–kesim) tartibiga ega. Biroq, gap ichidagi yordamchi birliklar va qo‘shimchalarning joylashuvi farq qiladi.

Misol:

O‘zbek tilida:

Men kitobni o‘qidim.

Koreys tilida:

저는 책을 읽었습니다. (Chonin chegil ilkossimnida.)

Tahlil:

저는 — ega + mavzu ko‘rsatkichi (-는)

책을 — to‘ldiruvchi + tushum qo‘shimchasi (-을)

읽었습니다 — fe’l (o‘qimoq, o‘tgan zamon, rasmiy uslub)

Bu yerda o‘quvchi o‘zbek tilidagi “-ni” qo‘shimchasi bilan koreys tilidagi “-을/를” o‘rtasidagi o‘xshashlikni ko‘radi, ammo ularning qo‘llanish qoidalari farq qilishini ham anglaydi. O‘zbek va koreys tillarini taqqoslab o‘rgatish samarali natija beradi. Bu usul orqali o‘quvchilar farqlarni aniq anglaydilar.

Vizual va jadval asosidagi tushuntirish — bu grammatik materialni sxema, jadval, diagramma va grafik vositalar yordamida tizimli tarzda ifodalash orqali o‘rgatish metodidir. Ushbu yondashuv o‘quvchilarning murakkab grammatik strukturalarni ko‘rish, taqqoslash va tizimlashtirish orqali osonroq o‘zlashtirishga xizmat qiladi. Mazkur metod ayniqsa koreys tili grammatikasini o‘rganishda samarali hisoblanadi, chunki bu til qo‘shimchalarga boy va strukturaviy jihatdan murakkab tizimga ega.

Qo‘shimchalarni jadval orqali tushuntirish. Koreys tilida kelishik qo‘shimchalari muhim o‘rin tutadi. Ularni jadval shaklida berish o‘quvchiga ularning funksiyasini tez anglashga yordam beradi.

Jadval: Koreys tilidagi asosiy qo‘shimchalar

Funksiya	Koreys qo‘shimchasi	Misol	Tarjima
Ega (topic)	-은 / -는	저는 학생입니다	Men talabaman
Ega (subject)	-이 / -가	비가 옵니다	Yomg‘ir yog‘moqda
To‘ldiruvchi	-을 / -를	책을 읽습니다	Kitob o‘qiyman
Yo‘nalish	-에	학교에 갑니다	Maktabga boraman
Joy (harakat joyi)	-에서	학교에서 공부합니다	Maktabda o‘qiyman

Vizual va jadval asosidagi tushuntirish metodi koreys tili grammatikasini o‘qitishda samaradorligi yuqori bo‘lgan zamonaviy yondashuvlardan biridir. Ushbu metod orqali o‘quvchilar grammatik birliklarni faqat eshitib yoki yodlab emas, balki ko‘rib, tahlil qilib va tizimlashtirib o‘zlashtiradilar. Natijada interferensiya darajasi kamayadi va til o‘rganish jarayoni sezilarli darajada yengillashadi.

Kommunikativ yondashuv — bu chet tilini o‘qitishda asosiy e‘tiborni real muloqot jarayoniga, ya‘ni tilni amaliy qo‘llashga qaratadigan metod hisoblanadi. Ushbu yondashuvga ko‘ra, til o‘rganishning asosiy maqsadi grammatik qoidalarni yodlash emas, balki muloqot qila olish kompetensiyasini shakllantirishdir. Koreys tilini o‘qitishda kommunikativ yondashuv ayniqsa muhim, chunki bu til ijtimoiy va madaniy kontekstga bog‘liq bo‘lgan nutq shakllari (xususan, hurmat kategoriyasi) bilan ajralib turadi. Kommunikativ yondashuv koreys tilini o‘qitishda zamonaviy va samarali metodlardan biri hisoblanadi. Ushbu yondashuv orqali o‘quvchilar grammatikani alohida qoidalar sifatida emas, balki muloqot vositasi sifatida o‘zlashtiradilar. Natijada ular tilni real vaziyatlarda erkin qo‘llay olish kompetensiyasiga ega bo‘ladilar va interferensiya darajasi sezilarli darajada kamayadi. Kommunikativ yondashuvda grammatika alohida qoidalar sifatida emas, balki nutq jarayonida qo‘llanadi.

Misol: Fe‘l zamoni

Vaziyat: “Kecha nima qildingiz?”

어제 뭐 했어요? (Oje mwo haesseoyo?) — Kecha nima qildingiz?

저는 공부했어요. (Chonin gongbuhaesseoyo.) — Men o‘qidim

Bu yerda o'quvchi o'tgan zamonni qoidani yodlamasdan, muloqot orqali o'rganadi. Mashq va takrorlash tizimi — bu chet tilini, xususan koreys tilini o'rganishda grammatik ko'nikmalarni mustahkamlash, avtomatlashtirish va barqarorlashtirishga qaratilgan metodik yondashuv hisoblanadi. Ushbu metodga ko'ra, o'quvchi yangi grammatik birliklarni faqat tushunibgina qolmay, balki ularni ko'p marotaba takrorlash va turli kontekstlarda qo'llash orqali amaliy ko'nikmaga aylantiradi. Mazkur yondashuv interferensiyani kamaytirishda muhim rol o'ynaydi, chunki muntazam takrorlash orqali o'quvchi noto'g'ri (ona tilga xos) modellardan voz kechib, to'g'ri til strukturasi shakllantiradi. O'quvchi tayyor model asosida gap tuzadi.

Misol: Namuna

저는 책을 읽습니다. (Men kitob o'qiyman)

Mashq

저는 밥을 먹습니다. (Men ovqat yeyman)

저는 음악을 듣습니다. (Men musiqa tinglayman)

Bu bosqichda o'quvchi grammatik strukturani takrorlaydi. Madaniy komponentni kiritish — bu chet tilini o'qitishda nafaqat grammatik va leksik bilimlarni, balki o'sha til egalarining madaniy qadriyatlarini, ijtimoiy me'yorlari, urf-odatlarini va nutq etiketini ham o'rgatishga qaratilgan metodik yondashuvdir. Ushbu metodga ko'ra, til va madaniyat o'zaro chambarchas bog'liq bo'lib, tilni to'liq o'zlashtirish uchun uning madaniy kontekstini ham bilish zarur.

Koreys tilini o'rganishda bu yondashuv ayniqsa muhim, chunki koreys jamiyatida hurmat (politeness), ijtimoiy ierarxiya va yoshga asoslangan munosabatlar til tizimiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Koreys tilida bir xil fikr turli vaziyatda turlicha ifodalanadi.

Misol: “Rahmat”

고마워 (gomawo) — do'stga

감사합니다 (gamsahamnida) — rasmiy holatda

O'zbek tilida ham “rahmat” mavjud, lekin koreys tilidagi kabi darajalangan tizim ancha murakkab. Madaniy komponentni kiritish koreys tilini o'qitishda ajralmas metodik yondashuv hisoblanadi. Ushbu metod orqali o'quvchilar nafaqat grammatik qoidalarni, balki ularni qaysi vaziyatda va qanday shaklda qo'llash kerakligini ham o'rganadilar. Natijada til o'zlashtirish jarayoni yanada tabiiylashadi, interferensiya kamayadi va o'quvchilarda to'liq kommunikativ kompetensiya shakllanadi.

Xatolar ustida ishlash (error analysis) — bu chet tilini o'qitishda o'quvchilar tomonidan yo'l qo'yilgan xatolarni aniqlash, tasniflash, tahlil qilish va ularni bartaraf etishga qaratilgan metodik yondashuv hisoblanadi. Ushbu metod til o'rganish jarayonida xatolarni salbiy hodisa emas, balki o'rganishning tabiiy va zarur bosqichi sifatida ko'rib chiqadi. Koreys tilini o'rganishda error analysis ayniqsa muhim, chunki o'zbek tilidan farqli bo'lgan grammatik strukturalar ko'pincha interferensiya natijasida

xatolar yuzaga keltiradi. Xatolar ustida ishlash (error analysis) koreys tilini o‘qitishda samarali metodlardan biri bo‘lib, u o‘quvchilarning til o‘zlashtirish jarayonini chuqur tushunishga yordam beradi. Ushbu metod orqali xatolar tizimli ravishda tahlil qilinadi va ularni bartaraf etish bo‘yicha aniq strategiyalar ishlab chiqiladi. Natijada interferensiya kamayadi va o‘quvchilarning grammatik hamda kommunikativ kompetensiyasi sezilarli darajada rivojlanadi.

Koreys tili grammatikasini o‘qitishda interferensiya muammosi muhim ilmiy va amaliy ahamiyatga ega. Ushbu hodisa o‘quvchilarning tilni to‘g‘ri o‘zlashtirishiga jiddiy ta’sir ko‘rsatadi. Interferensiyani kamaytirish uchun kontrastiv yondashuv, kommunikativ metodlar va zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish zarur. Shundagina koreys tilini samarali o‘qitish va o‘rganish imkoniyati oshadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Haydarova M.M. Ingliz tilini o‘qitishda interferensiya va uni bartaraf etish yo‘llari. – 2025.
2. Mirzaakbarov D.D. Koreys tilini mustaqil o‘rganishdagi muammolar. – 2024.
3. Abdumalikova M.A., Aliqulova F.A. Koreys tilida hurmat uslubining ahamiyati. – 2025.
4. Jalolov J.J. Chet tillarni o‘qitish metodikasi. – Toshkent, 2012.
5. Brown H.D. Principles of Language Learning and Teaching. – 2007.
6. Ellis R. Second Language Acquisition. – Oxford, 1997.